

Groot Omroepkoor/Radio Kamerorkest
dirigent: Kenneth Montgomery
Dagmar Schellenberger-Ernst, sopraan
Huub Claessens, bas

Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975) : Symfonie nr. 14 opus 135 (1969)

pauze

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski (1840-1893): Liturgie, opus 41 (1878)

Concertgebouw, Grote Zaal, 25 juni 20.15 uur
co-productie NOS-radio/Holland Festival

DAGMAR SCHELLENBERGER-ERNST

Dagmar Schellenberger studeerde aan Carl-Maria von Weber Conservatorium te Dresden bij Ilse Hahn. In 1984 werd zij geëngageerd door de Komische Oper, waarbij zij haar eerste rol, die van Xenia, in Boris Godoenov zong. Achtereenvolgens zong zij de rol van Pamina, Susanna, Arianna, Valencienne en Eurydice. Zij trad op in het Opernhaus van Leipzig, de Deutsche Staatsoper van Berlijn en de Volksoper van Wenen. Voor haar uitzonderlijke prestaties werd zij in 1987 met de Kunstprijs van de DDR onderscheiden.

Zij maakte diverse grammofoonplaten, onder ande met Sir Neville Marriner. Hoogtepunt van deze samenwerking vormt de opname van Glucks 'Orfeo en Eurydice,

Dagmar Schellenberg is de jongste 'Kammersängerin' van de DDR. Deze titel werd haar verleend door haar bijzondere muzikale prestaties in 1988.

HUUB CLAESSENS

Huub Claessens studeerde solozang bij Mya Besseling en volgde de muziekdrammatische opleiding aan het Conservatorium van Maastricht.

Van 1984 tot 1986 was Huub Claessens verbonden aan de Studio van de Nederlandse Opera. Hij is ieder seizoen in belangrijke rollen te zien en te horen bij Opera Forum; in 1987-'88 was dat in Un Ballo in Maschera.

Hij is regelmatig te gast bij de Vara-matinee in het Concertgebouw en het Noordhollands Philharmonisch Orkest.

In de sector oratorium en vocaal-symfonische werken, heeft Claessens een groot repertoire opgebouwd. Het omvat onder meer het Deutsches Requiem van Brahms, de Hohe Messe en de Bach Passionen. In het komende seizoen zal hij twee keer te horen zijn in een produktie van Don Giovanni: in Noord-Ierland onder Kenneth Montgomery en in de produktie van deze opera bij Opera Forum.

1. De Profundis - Federico Garcia Lorca

Honderd smoorverliefden
slapen voor eeuwig
slapen onder de dorre aarde.
Rood zijn de lange straten
de straten van Andalusië.
Bij Cordoba neigen zich de groene olijfbomen.
Daar staan honderd kruizen,
opdat wij hen niet vergeten.
Honderd smoorverliefden
slapen voor eeuwig.

2. Malagueña

Zie hoe de Dood
de kroeg platloopt.
Zie hoe de Dood
de kroeg platloopt.
Nachtzwarte paarden en duistere zielen doorschrijden
de schaduw van de gitaar.
Het ruikt bedwelmend naar zout en koorts
uit alle vruchten van de zee.
De Dood loopt in en uit, uit en in,
de Dood.
Hij loopt in, uit, de Dood, loopt in
en uit, in de taveerne.

3. Loreley - Guillaume Apollinaire naar Clemens von Brentano

Voor bas en sopraansolo

- S: In horden traden de mannen op de blonde heks toe, waanzinnig van liefde voor haar.
De bisschop riep haar voor zijn gerecht maar haar schoonheid deed hem genade verlenen.
- B: Loreley, welke tovenarij hebben je ogen, die zovelen roerden tot het boze verleid?
- S: Laat mij sterven bisschop, verdoemd is mijn blik, wie mij aanschouwde kan nooit meer terug.
Mijn ogen, bisschop, zijn angstaanjagende vlammen, laat mij branden op het schavot, U moet mij veroordelen.
- B: Loreley, hoe kan ik je veroordelen als je mijn hart hebt doen ontvlammen -genees mijn pijn.
- S: Spreek niet verder, bisschop, laat U zich niet door mij verleiden, want God heeft u uitverkoren
mij naar de dood te voeren. Mijn geliefde is weggetrokken, heeft zich van mij afgewend, is naar
een ander land gereden. Sindsdien treurt mijn hart, daarom ben ik verdoemd.
Als ik mijn gezicht aanschouw, zou ik willen sterven. Mijn geliefde trok weg, nu is alles zo leeg.
Zinloos is deze wereld, de nacht omringt mij.
- B: De bisschop laat drie ridders komen 'Getrouwen, breng haar naar 't klooster, daar zal ze boeten.
Uit mijn ogen, Loreley, valse tovenares. Je zult als non je rust vinden in 't gebed'.
Moeizaam ziet men haar over de rotsweg sjokken, en ze spreekt tot de mannen, die haar waardig
begeleiden.
- S: 'Ik wil nog eenmaal bovenop de rots staan en van verre het slot van mijn geliefde aanschouwen;
laat me voor de laatste keer het slot van mijn geliefde aanschouwen, en laat me voor de laatste
keer treuren voor zijn spiegelbeeld. Daarna kunt U mij het klooster binnenvoeren!
En haar haar wappert in de wind, vreemd licht haar blik, en de ridders roepen:
- B: 'Loreley, Loreley, terug, Loreley, terug, terug!'
- S: Op de Rijn in de diepte komt een scheepje aangevaren waarop mijn geliefde staat, en hij wenkt,
dat ik komen moet. O, hoe licht wordt het in mijn hart. Kom, mijn geliefde.
- B: Dieper buigt ze zich voorover en stort zich in de Rijn. En ik zag haar in de rivier, zo rustig
en helder, haar Rijnkleurige ogen, haar glanzende haar.

4. De zelfmoordenaar - Guillaume Apollinaire

Sopraansolo

Drie lelies, drie lelies, tooien in deemoed mijn kruisloos graf,
Drie lelies, drie lelies, bedekt met goud,
dat door de wind wordt verstrooid over de wegen.
Zacht glanzen zij, als de nachtzwarze regenwolken ze bevochtigen.

En zij verrijzen in eenzame schoonheid
vol trots, als de scepters der koningen
Uit mijn wond verrijst een stralende zon
daar komt de lelie, die mij angst
aanjoeg, tot bloei.

Drie lelies, drie lelies, drie lelies,
tooien in deemoed mijn kruisloos graf
Drie lelies, bedekt met goud, dat door de
wind werd verspreid over de wegen.

De tweede lelie groeit uit mijn hart, dat lijdend
ten gronde gaat en door de wormen wordt opgevreten.

De derde komt uit mijn mond. Ze groeien en bloeien op mijn vereenzaamd graf, hun schoonheid
is slechts een vloek, die het lot over mijn verleden afriep.
Drie lelies tooien in deemoed mijn kruisloos graf.

5. Op Wacht - Guillaume Apollinaire

Sopraansolo

Hij moet vanavond sterven
wiens ogen dag na dag nog slechts deugen voor de verdediging van de eer
Voor eer alleen is hij niet meer te krijgen

Hij moet vanavond sterven in de loopgraven, mijn kleine stormsoldaat, in de loopgraven, mijn
broeder, jij, mijn liefste en omdat hij sterven moet, wil ik vanavond mooi zijn
Mijn borsten zullen lichten in de vlamengloed mijn blik zal besneeuwde hoogten doen smelten
en mijn ceintuur zal als een keten van graven zijn.
In diepe zonde zal ik dodelijk schoon zijn omdat hij vandaag sterven moet, alleen, in het graf

De avond loeit als donkere koeien
Rozen vlammen, en blauwe vleugels,
betoveren mijn blik
Het uur der waarheid van de liefde
een koortsachtig en gloeiend kozen
De slag van de sikkels, een laatste groet terug

Zo zal hij vandaag sterven, zoals de donkere rozen, mijn kleine stormsoldaat
Mijn broeder, mijn liefste

6. Kijk mevrouw - Apollinaire

Bas en sopraan

B: Mevrouw, U heeft zoëven wat verloren

S: Ach, kleinigheid, 't was slechts mijn hart, een bagatelle, geloof me
Eens gaf ik 't weg, eens nam ik 't terug, ja, zo is het leven
Hij lag in de loopgraven, ik lach luid, ha ha ha...
om de liefde die daar aan de dood werd geofferd.

7. In de kerker van de Santé - Guillaume Apollinaire

Bassolo

Men ontkleedde mij en borg mij in een kerker
Het lot bleef voor mijn deur. Ik bleef alleen in 't donker

Waar zijn jullie, vrienden, waar is jullie gezang, waar zijn die rode meisjeslippen
Hier welft zich boven mij het graf, hier wacht nog slechts de dood
Nee, ik ben niet meer dezelfde, als ik bij mijn geboorte was,
Hier ben ik nummer vijftien, voor alle tijd verloren
Als een beer loop ik wat rondjes in een kuil
de hemel drukt zwaar op mij neer,
ik doe mijn ronde door mijn cel
Waarom, mijn God, jij kent mijn pijn
jij hebt hem mij gegeven, erbarm je,
erbarm je, erbarm je, over mijn lijden
Aanschouw mijn bijna levenloos gelaat
Erbarm je over al de arme harten
die in het donker van de kerker slaan
Neem van mijn hoofd de doornenkrans
en houd mijn geest overeind

De avond nadert stil en plotseling
Boven mij, licht dat het duister verdrijft hier in de stilte, alleen in mijn cel, ik en mijn gezond
verstand

8. Antwoord van de Zaporoger Kozakken aan de Sultan van Konstantinopel - Guillaume Apollinaire

Jij die slechter dan Barabbas bent,
en gehoond als een helse draak
Beëlzebub is je vriend, en je propt niets dan vuiligheid en drek in je strot
Je Sabbath is ons een gruwel
Jij, verrot kadaver van Saloniki
bloedige nachtmerrie
met doorstoken ogen
je moeder, de aartshoer, baarde je
stinkend in kolieken

Beulsknecht van Podolië
Je droomt van pijn, korsten, wonden, etterende zweren
paardekont, zwijnesmoel
Dat de geneeskunst jou pest en lepra in je lijf bezorge!

9. Aan Delwig - Vilgelm Karlovitsj Küchelbecker

O vriend, mijn vriend, wat is het loon voor mijn daden, voor mijn dichten,
Waar blijft de troost voor de begaafdheid, tussen misdadigers en schurken.
Maar als de gesel der gerechtigheid de schurken hun plaats wijst, verbleken zij, en het geweld der
tyrannie begint te wankelen
o vriend, mijn vriend.
Wat betekent vervolging? Onsterfelijkheid is toch het loon voor verheven, dappere daden, de prijs voor
de zoete toon van het gezang
Want onvergankelijk is de geest, het vrije, vreugderijke, trotse wezen, het verbond, dat de mensen
verenigt, die door de massa's uitverkoren zijn.

10. De dood van de dichter - Rainer Maria Rilke

Sopraansolo

Hij lag
Zijn opgemaakt gezicht was bleek en afwijzend
in het steile kussen,
sinds de wereld en dit van-haar-weten van zijn zintuigen was afgesneden,
terugviel in het onverschillige jaar

Zij die hem zagen leven wisten niet
hoezeer hij een was met dit alles
want dit: deze diepten, deze weiden en
deze wateren waren zijn gezicht

O zijn gezicht was deze ganse verte, die nu nog op hem toe wil, en naar hem dingt
en zijn masker, dat nu bang gestorven oogt,
is teer en open als de binnenzijde van een vrucht die in de lucht bederft

11. Slotstuk

De Dood is groot
Wij zijn de zijnen, met lachende mond,
Als wij ons midden in 't leven wanen
waagt hij het te wenen, binnen in ons,

Pyotr Iljitsj Tsjaikovski - Liturgie van St. Johannes Chrystosomus
de delen 4, 5, 7 en 12 worden niet uitgevoerd.

1. Na de proclamatie: Gezegend is het Koninkrijk...

Amen

Heer ontferm U

Tot U, Heer Amen

2. Na de eerste antifoon

Ere aan de Vader, aan de Zoon en de Heilige Geest

Nu en altijd en in alle eeuwigheid. Amen.

Eniggeboren Zoon en Woord Gods, Onsterfelijke Zoon

Die omwille van onze redding

heeft willen ontspruiten aan de Heilige Moeder Gods

de eeuwige Maagd Maria.

Mensgeworden, gekruisigd, Christus onze God

die met zijn dood de dood genezen heeft

enige Zoon van de Heilige Drievuldigheid

gezegend in de Vader en de Heilige geest,

Red ons, red ons.

3. Na de kleine intrede

Komt, knielt en valt neer voor Christus.

Red, Zoon van God, die is opgestaan uit den dode,

ons die voor u zingen Hallelujah, Hallelujah.

Heilige God, Heilige Machtige, Heilige Onsterfelijke

ontferm U over ons.

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest

en in alle eeuwigheid, Amen.

6. Cherubijnenlied

Wij die cherubijnen zijn, in mysteriegedaante,

en aan de levendbrengende Drievuldigheid een driemaal

heilig lied zingen, leggen nu alle aardse zorgen af.

Amen. Want de Heer van Alles, verheffen wij, onzichtbaar begeleid

door Zijn lijfwacht van Engelenscharen. Hallelujah, Hallelujah.

8. Credo

Ik geloof in een God de Vader, de Almachtige, de Schepper van hemel en aarde, van al het zichtbare en onzichtbare.

En in een Heer Jezus Christus, Zoon van God

Eniggeborene, die door de Vader is verwekt

voor alle tijden.

Licht uit licht, ware God uit ware God, geboren, niet geschapen

een van wezen met de Vader door wie alles gemaakt is.

Die omwille van ons mens is geworden en onze redding is geweest

die neergedaald is uit de hemel en vleesgeworden is uit de Heilige Geest en de Maagd Maria en mens is geworden.

Die gekruisigd is onder Pontius Pilatus en heeft geleden en is begraven en op de derde dag verrezen volgens de Heilige Schrift.

Die is opgestegen ten hemel en zetelt aan de rechterhand van de Vader en die zal wederkomen met heerlijkheid om te oordelen de levenden en de doden, zijn Rijk zal geen einde hebben.

En in de Heilige Geest, de Heer die leven schept, die uit de Vader is voortgekomen, die met de Vader en de Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt, die heeft gesproken door de profeten.

In een Heilige Orthodoxe en Apostolische Kerk.

Ik beleid een doopsel tot vergiffenis van zonden.

Ik verwacht de verrijzenis van de doden en het eeuwige leven.

Amen.

1. Na het credo

Goedertierenheid van de wereld, lofprijzingen voor het offer.

...En met Uw geest.

...Die hebben wij bij de Heer.

Het is waardig en rechtvaardig te knielen voor de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, de Drievuldigheid, een van wezen en ondeelbaar.

Heilig, Heilig, Heilig is God Sabath.

Vervul, hemel en aarde met Uw heerlijkheid:

Hosannah in den hoge. Gezegend is hij die komt in de naam des Heren

Hosannah in den hoge.

10. Na de proclamatie: De Uwe uit de Uwen...

Tot U zingen wij

U prijzen wij, U danken wij Heer en bidden tot U onze God.

11. Na het Gloria

Waardig is het, U waarachtig te zegenen, voor eeuwig gezegende, allerreinste Moeder Gods en Moeder van onze God.

Allereerbiedwaardigste Cherubijn en onvergelijkelijk te prijzen Serafijn die vrij van zonden is, Gods Woord gebaard heeft,

de waarachtige Moeder Gods, U verheerlijken wij.

...Iedereen en alles.

13. Onze Vader

Onze Vader die in de hemelen zijt,

Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome,

Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef ons onze schulden

zoals wij onze schuldenaren en leid ons niet in verzoeking

en verlos ons van den Boze. Amen.

...en met Uw Geest.

...tot U Heer. Amen.

Enige Heilige, enige Heer Jezus Christus, in de heerlijkheid van God de Vader. Amen.

14. Na de communie

Prijst de Heer in de hemel, Prijst Hem in den hoge

Hallelujah, hallelujah

15. Na de proclamatie: Vreest God...

Gezegend is hij die komt in de naam des Heren,

Heer God verschijn ons.

Wij hebben het ware licht gezien, de Geest uit de hemel ontvangen

het ware geloof verworven, voor de ondeelbare Drievuldigheid knielen wij. Daardoor zijn wij gered.

Amen. Opdat onze lippen vervuld worden van uw lofprijzingen Heer

want wij zingen Uw lof, want U hebt ons waardig bevonden Uw Goddelijke Heerlijkheid deelachtig te worden,

de onsterfelijke en levenscheppende mysteries:

zie neer op ons vanuit Uw heilgdom iedere dag wanneer wij Uw waarheid leren, Hallelujah, Hallelujah.

De naam van God zij gezegend nu en in alle eeuwigheid.

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest

Nu en altijd en in alle eeuwigheid, Amen.

Heer ontferm U over ons en zegen ons.

Schenk o Heer aan het door God behoevede land ons Rusland

aan al haar trouwe kinderen en de gehele orthodoxe Christenheid

een goed en vreedzaam leven, gezondheid en verlossing en in alles

een goedgunstig lot.

Heer behoed ons vele jaren!

Coaching en vertaling: Raya Lichansky